

Middelalderarkæologisk Forums seminar 2022

9.15-9.30: Ankomst/Registrering (kaffe)

9.30-9.35: Velkomst.

9.35-10:00: Cand.mag. Charlotte Marie Brühe Jensen

Rum og mennesker - En eksplorativ undersøgelse af gamma-analysens anvendelsesmuligheder med udgangspunkt i herregården Clausholm i perioden 1690 til 1743

Når vi diskuterer hvorledes de forskellige rum på slotte og herregårde, har været anvendt er det næsten altid baseret på appartement kompleksets, men er denne metode dækkende for alle aspekter af rummenes anvendelse på slotte og herregårde? I dette oplæg vil resultaterne fra mit speciale, der har undersøgt netop dette, blive præsenteret. Med udgangspunkt i historiske kilder og bygningsarkæologiske undersøgelser har specialet forsøgt gennem gamma-analyse at undersøge de enkelt rums anvendelse under tre forskellige ejere på Clausholm Slot ved Randers, ikke bare for ejerne med også for disses tjenere.

10:00-10.25: Cand.mag. Victoria Lyder Tissot

Udødelige heste: Et spørgsmål om agens i human-equine relationer ved det danske hof i perioden 1680-1800, med udgangspunkt i undersøgelsen af udvalgte equine genstande, skriftlige og billedlige kilder

En markant equin kultur prægede det danske hof i tidlig moderne tid. Dette har manifesteret sig i en betydelig mængde af endnu bevarede bygninger, genstande, skriftlige og billedlige kilder, hvoraf en stor del kan knyttes specifikt til Den Kongelige Stald-Etat. Dette oplæg tager udgangspunkt i resultaterne fremlagt i mit speciale. For hvorfor, og på hvilken måde, havde hesten så fremtrædende en rolle ved hoffet, og hvordan blev den brugt og opfattet af eliten? Gennem dokumentarisk arkæologisk metode er de praktiske og sociale roller som heste og equine genstande havde i perioden blevet undersøgt. Herunder er der redegjort for, hvordan og i hvilken grad mennesker, dyr og genstande har indgået i sociale relationer med hinanden, og hvordan disse relationer har manifesteret sig i udvalgte eksempler af ride- og køreudstyr, udstoppede heste, staldbøger og portrætter fra den belyste periode.

10.25-10.50 Kaffe

10.50-11.30: Esben Schlosser Mauritsen

Feltopmåling med drone: Nemt, hurtigt, billigt – og bedre

I 2013 begyndte Arkæologi Vestjylland (ArkVest) at benytte dronemotografier til opmåling af udgravninger, først som et supplement til GPS eller totalstation. I dag bliver næsten al vores

feltopmåling foretaget ved hjælp af drone og fotogrammetri. Hos os skal alle gravende arkæologer i princippet kunne betjene en drone. Metoden er oftest langt hurtigere end f.eks. traditionel GPS-opmåling, og resultatet er en mere informativ og objektiv dokumentation. Timevis af slidsom og ensformig GPS-opmåling er derfor fortid i ArkVest. Det samme er grimme og kantede plantegninger.

11.30-12.10: Bente Philippsen – akademisk medarbejder, Museum Lolland-Falster.

Præcise kulstof-14 dateringer med bayesiansk modellering og en ny kalibreringskurve

Kulstof-14 datering er den foretrukne naturvidenskabelige dateringsmetode til forhistoriske prøver. Frem til i dag har brugen af metoden i historisk arkæologi dog været begrænset pga. måleusikkerheder på flere årtier. Det er dog ved at ændre sig, bl.a. fordi nye kalibreringskurver indeholder årlige træeringsmålinger i modsætning til 10-årige gennemsnit. De årlige målinger afslører, at der i år 775 og 993 var store stigninger i kulstof-14 produktionen, sandsynligvis forårsaget af energirige partikler fra solen. Når man finder dem i en serie af dateringer, hjælper de med at forankre hele aldersmodellen til det enkelte år. Dette kræver, at man inddrager arkæologiske oplysninger som stratigrafien ved hjælp af bayesiansk statistik. Hvordan man gør det, vil jeg vise med eksempler fra den nyeste forskning i Ribe.

12.10-12.40: Årsmøde.

12.40-13.15: Frokost.

13.15-13.55: Kirstine Haase - postdoc, UrbNet (AU) og Odense Bys Museer

Kortlægning af middelalderbyens kulturlag – trusler og potentiale.

Indlægget vil præsentere tankerne bag et nyt forskningsprojekt, der er et samarbejde mellem UrbNet og Odense Bys Museer. Forskningsprojekts ambition er at udarbejde en dynamisk, 3D kulturlagsmodel for Odense baseret på eksisterende arkæologiske iagttagelser og geotekniske boreprøver. Kulturlagsmodellen skal illustrere, i hvor stort et omfang kulturlagene er bevarede og give et realistisk billede af potentialet samt trusselsniveauet for fortidsminderne. Samtidig vil det forhåbentlig være muligt at rekonstruere kulturlandskabet til forskellige tider og udpege steder af særlig kulturhistorisk væsentlighed. Arbejdet med Odense skal fungere som "proof of concept", der kan bruges til at foretage lignende kortlægning af to mindre velundersøgte danske købstæder. Dette eventuelt suppleret med målrettede boreprøver for at kortlægge byernes alder, udvikling, kulturhistoriske potentiale og trusselsniveauet for fortidsminderne.

13.55-14.35: Axel Hee - Museumsinspektør Luftfotoarkæologisk Center, Holstebro Museum

Fotogrammetri til bygningsdokumentation

I anledning af geofysiske undersøgelser af Stubber Kloster har Luftfotoarkæologisk Center lavet en fuld 3D-model af den bevarede bygning på stedet. 3D-modellen er lavet med fotogrammetri, og den danner grundlag for de udarbejdede dokumentationstegninger. Dermed danner materialet en ny base for studier af en bygning, som blev undersøgt i starten af 1900-tallet af C. M. Smidt.

Oplægget handler om erfaringer med fotogrammetri som primær dokumentation af en mindre bygning fra middelalderen. Derudover medtages andre eksempler. Håbet er at vise potentialet frem og diskutere metoden med interesserede.

14.35-15.00: Kaffe.

15.00-15.40: Peter Jensen Maring - museumsinspektør, Dr., PhD. og David Stott - museumsinspektør, Dr. Arkæologisk IT, Moesgaard Museum | Aarhus Universitet

Digital infrastruktur til arkæologisk feltregistrering

I de seneste år har (FOSS) Free Open Source Software i stigende grad indfundet sig i dansk arkæologisk praksis. QGIS fremhæves som et attraktivt alternativ til MapInfo, der i stigende grad anvendes på de arkæologiske museer og i GIS-undervisningen på Universitetet.

Ved Arkæologisk IT på Moesgaard Museum/Aarhus Universitet har vi benyttet muligheden til at gentænke den digitale udgravning, og som led i en større strategisk satsning udvikler og tester vi værktøjer til digital feltregistrering. Dette omfatter udviklingen af plugins til QGIS og en feltregistrerings-app til mobiltelefon og tablet med direkte opkobling til GIS-server. Udover mange praktiske fordele, giver dette også en platform til direkte og dynamisk tilgængeliggørelse af udgravningsdata, remote sensing data og historiske kort, der både kan anvendes i arkæologisk forskning, forvaltning og formidling. - Et vindue, hvor den brede offentlighed får adgang til museernes udgravningsdata, så de mange GIS-data og 3D-modeller kan blive bragt i spil.

15.40-15.50: Opsummering/afrunding.